СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 15. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, вівторок, 20-го січня 1948. No. 15. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, January 20, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІЙСЬКОВЕ ПРАВЛІННЯ ЗАГРОЗОЮ НАЦІЇ — ДУМКА НАУКОВЦІВ

Ню Йорк, 18 січня. — Двадцять один науковців, виховників, духовників і письменників видали осторогу для населення, що американська демократія не може зберегтися, якщо політика буде йти дальше в такому напрямку, що військові люди перебрали контролю над американськими установами. Серед тих, що підписали осторогу, находиться проф. Алберт Айнштайн і Рей Лаймен Вилбур, колишній секретар внутрішних справ. Вони зладили звіт зо стану теперішньої американської політики і прийшли до висновку, що військові провідники мають небезпечний вплив на американську закордонну політику. На їхню думку американська політика наближується тепер до зразків фашизму і в цьому саме лежить небезпека. Вони вказують, що в теперішнім уряді важну ролю грають два військовики, а власне, особистий дорадник президента, адмірал Вилієм Д. Лейгі і секретар стейту Джордж С. Маршал. Інші військовики в уряді є такі: бригадир-генерал Маршал С. Картер, помічник секретаря Маршала; асистент секретаря стейту Джан Е. Пюрифой, вихованець військової академії з Вест Пойнт; амбасадор до Росії лютенант-генерал Бедел Смит, а багато інших на нижчих постах. У звіті вичислені теж інші прихильники військової системи правління, які находяться в американськім представництві при Обєднаних Державах, в наукових і виховних установах та в скавтовім русі.

ОБМЕЖЕННЯ ТОПЛИВА В УРЯДАХ.

Вашинґтон.—Після оприлюднення заяви секретаря внутрішних справ, що матеріяли для топлива мусять бути обмежені для цілого населення, президент Труман видав наказ до федеральних установ і мешкань, щоб вони негайно приступили до ощадности в топливі. Бюра й мешкання не можуть мати вищої температури понад 68 ступнів Фаренгайта, а федеральні авта не сміють їхати швидше ніж 40 миль на годину. Лише у деяких виїмкових випадках, де загрожене людське здоровля, температура може бути вища.

ЗІЗД РЕСПУБЛИКАНСЬКОГО КРАЄВОГО КОМІТЕТУ.

Вашинґтон. — Сюди зїздяться члени Краєвого Республиканського Комітету на наради, щоб наладнати справи, звязані з виборчою кампанією. До таких справ належить передвиборча агітація різних кандидатів, які досі появилися на овиді. Між ними є: А. Тефт, Гаролд Стасен і Тамен Е. Дюї. На нарадах мають теж підготовити краєву партійну конвенцію, що відбувається у Филаделфії в червні.

ТВОРЯТЬ ТРЕТЮ ПАРТІЮ ДЛЯ ВОЛЕСА.

Шікаґо. — Тут зїхалося 600 делеґатів Проґресивних Громадян Америки і проголосили Генрія А. Волеса кандидатом на президента при надходячих виборах. Волес, приймаючи кандидатуру, назвав президента Трумана прислужником Вол Стріту, а інфляцію приписав поведінці великих корпорацій, що побирають великі зиски з підприємств. У неділю зїзд прийняв одноголосно програму Проґресивних Громадян, яка обіймає 74 точок і становить щось в роді плятформи для кандидата Волеса. Серед точок замітне є домагання, щоб залишити Плян Маршала, а передати справу реґабілітації Европи Обєднаним Державам. Вибрано краєвий комітет нової групи, якої предсідником є Роберт В. Кенні з Каліфорнії.

ТЕФТ ЖАТАЄ ОКРЕМОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЛЯ ПЛЯНУ МАРШАЛА.

Вашинґтон. — Сенатор Роберт А. Тефт висловив свої погляди про Плян Маршала. Він каже, що видаток в сумі $6,800,000,000 на 15 місяців є зависокий; що день 1 квітня не є граничним для прийняття цього Пляну і що для його адміністрації треба настановити окремого урядовця з рангою міністра з. правом засідання в кабінеті побіч секретаря стейту. Ці думки висловив Тефт на форумі в університеті Шікаго, переданім по радіо.

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ДОБРОВІЛЬНУ ЦЕНЗУРУ НА ВОЄННИЙ ЛАД.

Вашинґтон. — Заведення добровільної цензури на військові тайнини, так як це було за воєнних часів, плянує секретар краєвої оборони Джеймс Форестал, як це дійшло вже до прилюдного відома. Цензура була б заведена на газети і на радієві програми. Можливість заведення цензури пізнати теж у президентовім економічнім звіті, де дораджується „продовження гострого примінення метод забезпеки на воєнний лад у далеко посуненім розвитку повітреплавства". Кап. Роберт В. Бері з департаменту маринарки заявив, що думка покликання до життя дорадчої групи для безпеченства находиться щойно в стадії студій.

Скитальці це проблема в американській зоні

Ню Йорк, 19. січня. — Вайтло Рід, редактор щоденника Геральд Трибюн, який недавно обїздив окуповану Німеччину разом з іншими журналістами і був гостем генерала Люшуся Д. Клея, передає в сьогоднішнім виданні своєї газети інформації про положення переміщених осіб в американській зоні. Він стверджує, що німецьке населення ненавидить скитальників і на випадок зміни в політичнім положенні там може прийти до масового насилля на скитальниках. Він вичисляє кільки скитальників з поодиноких національностей живе в американській зоні, одначе не згадує про українців. Зате згадує про 2,338 росіян, 112,573 поляків, 80,186 балтійців, 115,482 жидів і 4,935 югославців. Крім цього „бездержавних" є 11,660, „інших" 3,338, разом усіх є 330,882 переміщених осіб з 50 національностей. В американській зоні 144,000 скитальників живуть на власнім утриманні серед німців, а решта живе в таборах. На утримання одної особи в таборі видає американський уряд $13 місячно. Німці ненавидять їх як чужинців, а крім того кажуть, що вони дістають ліпші харчові приділи і мають опіку американської влади

ОСТЕРІГАЮТЬ ЖИДІВ ПЕРЕД ПОДВІЙНИМ ГРОМАДЯНСТВОМ.

Ст.. Луїс, 18. січня. — У звіті спеціяльної комісії Амеирканської Жидівської Ради, приготованім для четвертого зїзду, висловлене домагання, щоб зїзд проголосив осторогу для жидів, що вони не можуть мати подвійного громадянства. Отже сіоністичний націоналізм мусить бути обмежений лише до державних границь Палестини, а американські громадяни можуть там бути репрезентовані лише владою Злучених Держав. Звіт стверджує, що жиди є жидами по релігії, а відкидає розуміння, наче б жиди були бездержавним елементом. Інакше важко буде жидам жити нормальним життям в Злучених Державах. У звіті висловлено надію, що поділ Палестини причиниться до становлення миру у світі.

СОВЄТИ ВИВОЗЯТЬ БІЛЬШЕ ЗБІЖЖЯ ЗАКОРДОН.

Вашингтон. — Бюро закордонних відносин у департаменті рільництва звідомляє, що Совєти розвинули замітну програму вивозу збіжжя закордон. Вже на підставі попередних зобовязань Совєти мають постачити заграниці річно по 2,367,000 тон збіжжя, а це перевищає щорічний експорт хлібного зерна в часі між обома війнами. Для порівнання, бюро дає американські цифри, які вказують, що в р. 1947-48 Америка має вивезти закордон 12,100,000 тон хлібного збіжжя, а 900,000,000 тон іншого зерна.

Воєнна тривога в світі

НАПРУЖЕННЯ В ЕВРОПІ І НА ОРІЄНТІ МОЖЕ В КОЖНІЙ ХВИЛИНІ ДОВЕСТИ ДО МІЖНАРОДНОГО КОНФЛІКТУ; ТУРБОТИ БРИТАНСЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 19. січня. — З поінформованих дипломатичних джерел повідомляють про велике занепокоєння британського уряду теперішнім міжнародним положенням, що викликує справжню воєнну тривогу в світі. Звертається увагу на кілька головних запальних пунктів, що в кожній хвилині могли б довести до міжнародного воєнного конфлікту. Сюди належить насамперед: положення в Берліні, викликане совєтським домаганням, щоб його залишили західні союзники та рішучість Америки і Британії залишитися там; комуністична підривна робота в західній Европі, зі західними зонами Німеччини включно; положення на Орієнті. В британських урядових колах звертають увагу, що коли б Совєтський Союз або його сателіти одного дня задумали визнати формально створений з кінцем грудня комуністичний уряд для Греції, це могло б протягом одної ночі розпалити нову пожежу війни в світі. В дуже складному положенні опинилася Туреччина, Палестина, Ірак та інші орієнтальні країни. Американсько-британські інтереси в цій частині світу та щораз більший натиск Совєтського Союзу створюють з черги тривожне положення, в якому кожний необережний крок може мати непередбачені наслідки. До легко запальних пунктів в теперішньому напруженому положенні зараховується теж Тріест, на випадок, якщоб большевицький уряд Тіта задумав одного дня поставити під цим оглядом світ перед будьяким доконаним фактом.

БОЛЬШЕВИК НАЗИВАЄ П-НЮ РУЗВЕЛТ „ОДНИМ З ГОЛОВНИХ РЕЧНИКІВ АМЕРИКАНСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ."

Ню Йорк, 18. січня. — Минулого тижня провідник американських комуністів В. З. Фостер назвав п-ню Елінор Рузвелт „одною з головних речників американського імперіялізму", забуваючи нагло про всі її заслуги в американській допомозі большевикам виграти війну. П-ні Рзвелут і зі свого боку вже пізналася на большевиках, заявляючи минулого тижня у Вашингтоні, що зі Совєтським Союзом ми можемо жити в мирі, але тільки тоді, як большевики будуть переконані, що Америка під кожним оглядом є сильніша від них. Большевики „атакуватимуть в усіх слабих місцях; вони мають респект тільки перед силою" — заявила п-ні Рузвелт на підставі пороблених з большевиками досвідів.

660,656 У ФРАНЦУЗЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛАХ.

Париж, 18. січня. — Французьке міністерство оборони проголосило внесений до Національної Асамблеї проєкт нового закону національної оборони, в якому передбачується 660,656 старшин і вояків в усіх родах французької армії на біжучий рік. На поодинокі роди зброї припадало б: сухопутні війська — 465,000 в тому 25,000 старшин; авіяція — 77,000 (5,650 старшин); флота — 58,000 (4,019 старшин). Звертається увагу на мале процентове відношення повітряних збройних сил в порівнанні з такими в інших країнах.

ПРОЄКТ МІЖНАРОДНОЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ ЗЛОЧИНІВ.

Лейк Соксес, Н. Й., 18. січня. — Сьогодні тут повідомлено, що на завтрішньому спеціяльному засіданні представників ООД вайкаунт Темплевуд (раніше сер Самуел Гор Беліша, британський амбасадор) запропонує створення окремого міжнародного тіла для поборювання злочинів та введення стандарту кар за злочини в усіх країнах.

СОВЄТСЬКА ПРОДУКЦІЯ ДОСЯГАЄ ПЕРЕДВОЄННОГО СТАНУ.

Лондон, 18. січня. — Совєтська агенція ТАСС передала сьогодні через московську радіовисильню звідомлення Комісії Державного Плянування, з якого виходить, що загальна совєтська продукція в останньому кварталі минулого року досягнула четвертину пересічної продукції з 1940-го року, тим самим досягнула загальний передвоєнний стан. Зі звідомлення важко було б виробити собі загальний образ совєтської промислової і сільсько-господ. продукції бо там не подається чисел і кількости самої продукції, тільки її процентове відношення в порівнанні з різними попередніми періодами. Крім того, совєтська статистика відома з того, що не має нічого спільного з дійсністю.

„НОВА ДЕМОКРАТІЯ" В ПОЛЬЩІ: ЦЕНЗУРА КНИЖОК.

Варшава, 18. січня. — Безпосередньо після повідомлення про введення державної контролі видавництв в Чехословаччині, сьогодні повідомлено теж про введення державної цензури книжок в Польщі. Тому, що в польській „новій демократії" вже не багато таких, що важилися б висловлювати свою думку і писати те, що думають, державну комуністичну цензуру вводиться теж на всі переклади з чужомовних творів. Берут заявив, що „планування і соціяльна контроля є необхідні для культурної праці".

ГРІЗНЕ ПОЛОЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ

Голодові заворушення. Большевицький „Протокол М.". Бевин остерігає Америку.

Лондон, 19 січня. Голодові заворушення, що проявляються головно в страйках робітників промислового басейну Рурщини в британській зоні Німеччини в останніх днях почали прибирати загрозливих розмірів. В цілому ряді міст, як Обергаузен, Дуісбург, Мюльгайм, Дінслякен та інших робітники покидають роботу, домагаючись збільшення харчових приділів. Положення стає тимбільше загрозливе, що починає прибирати організовано-політичний характер. Британські власті потвердили наявність таємного большевицького „протоколу М.", що передбачує організацію політичного бунту в західних зонах Німеччини та викликання масового політичного страйку на місяці лютий і березень, отже на той час як приготовляється комуністичні перевороти в Італії і Франції. У звязок зі заворушеннями в британській зоні ставляється теж недавні відвідини там шефа британського імперіяльного генерального штабу, маршала Монтгомері. Британський секретар закордонних справ Бевин звернувся вчора окремим посланням до секретара стейту Маршала, звертаючи йому увагу на серіозність положення, що його намагаються використати большевики для своїх цілей.

БРАТОВБИВЧА ВІЙНА В ГРЕЦІЇ.

Атени, 19 січня. — Викликана комуністичними імперіялістами братовбивча війна в Греції продовжується з неслабнутою силою. Від двох днів ведеться битва за місцевість Плятанос в провінції Наупактус при вході до Коринтійського заливу. Битву вважається за найбільшу яка досі мала місце між урядовими і большевицькими військами в небезпосередньому віддаленні від кордону. Комуністи атакували в силі 1,500 партизанів і всі їхні атаки були відбиті в рукопашних боях. Говориться про великі втрати по обох боках.

1,000 АМЕРИКАНСЬКИХ МОРЯКІВ ПРИБУЛИ НА ВОДИ МАЛЬТИ.

Валетта, Мальта, 18 січня (ЮП). — Американські транспортні пароплави Бексар і Монтаґю, на покладі яких виїхали на Середземне море 1,000 нових американських моряків в повному воєнному виряді на скріплення американської залоги, обмінялись сьогодні поздоровленнями з літаконосцем Мідвей та крейсерами Провіденс і Литл Рак вже на водах Мальти. Перевантаження людей і виряду на воєнні кораблі повинно б початися вже завтра.

ПОСОЛ ТІТА ГОВОРИТЬ ПРО ВІЙНУ.

Істамбул, Туреччина, 18 січня (АП). — Турецька газета „Ватан" друкує сьогодні інтерв'ю з югославським амбасадором М. Сімічом на тему положення в Греції, Сіміч заявив, що американська інтервенція" в Греції може закінчитись „дуже погано", іменно війною і „не тільки з Югославією", що не бажає собі американських військ на своїх кордонах.

ФРАНЦІЯ ОДЕРЖАЛА НА 53 МІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ ДОПОМОГИ ПРОТЯГОМ МІСЯЦЯ.

Париж, 18 січня. — Американський амбасадор Джеферсон Кефері заявив сьогодні під час одного прийняття, що протягом останніх 24 днів після ухвалення наглої допомоги для Франції, ця країна одержала вже продуктів вартости 53 мільйони долярів. Між доставленими товарами є 1,250,000 тон вугілля, 140,000 тон збіжжя, 200,000 тон нафти і 28,000 тон штучних погноїв.

ҐАНДІ ЗАКІНЧИВ ГОЛОДІВКУ.

Ню Дельгі, Індія, 18 січня. — Моґандас К. Ґанді закінчив сьогодні свою голодівку після того, як його переконали, що вона вже досягнула свою ціль, іменно „поєднання сердець" між ґіндусами, музулманами і кашмірами. Таку заяву зложили йому провідники трьох груп. Ґанді голодував цим разом 121 годину.

ДЕ ВАЛЕРА ВІДВІДАЄ АМЕРИКУ.

Корк, Ірляндія, 18 січня (АП). — Ірляндський премієр де Валера заявив вчора на одному виборчому зібранні, що він, якщо його знову перевиберуть премієром, задумує відвідати Злучені Держави Америки 17-го березня в день св. Патрика, інавґуруючи трансатлянтійський лет ірляндського літака. При цій нагоді де Валера підкреслив, що свою свободу і мир Ірляндія завдячує у великій мірі Америці, яка допомогла її „в найчорніших днях".

„ВІДПЛАТНА АКЦІЯ" ЖИДІВ ПРОТИ АРАБІВ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 18 січня. — Сіоністи сьогодні повідомили, що вони висадили в повітря 12 арабських домів поза Єрусалимом у відплату за арабські напади на жидівські оселі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕДУМАТИ ЗАВЧАСУ!

Що раз більше людей є тої думки, що советська агресія спровокує війну. Ратунок добачає дехто ще тільки в цьому, що Злучені Держави стануть мілітарно дуже сильні й це готово спамятати Кремль. Третя світова війна була б тоді відложена бодай на так довго, поки Совєти не матимуть своєї атомової бомби, чи іншої зброї, якої сила нищення була б подібна до сили атомової бомби, чи ще більша. Та назагал переважає думка, що тоталітаризми і диктатури таки не припинять своєї агресії й боротьби з демократією. Це вже означало б не „холодну", але справжню війну. Тому, що так є, повинен світ уже завчасу знати, на яких основах думає демократія порядкувати новий світ, бо серед пустки готово повторитись це, що сталося по першій світовій війні, чи це, що діється на наших очах як вислід другого світового зудару. Нині нема згоди навіть щодо цього, що зробити з Німеччиною, себто тим головним ворогом, з яким приходилось двічи воювати.

Місце Німеччини займає тепер Росія, тільки в куди більших розмірах, ставши загрозою не тільки для цілої Европи, але й для цілого світу, включно з Америкою. Коли ж мається тепер до діла з такою російською загрозою, яка мусить довести до нового світового конфлікту, то чи не є конечним глибше застановитись уже тепер над цілою істотою цеї загрози, де, чому і на якому тлі вона повстала? Бо як інакше можна дійти до розумного заключення, що треба робити, щоб ця загроза не повторилась! Воєнна погра Росії й зміна режиму не є тут ніякою гарантією, як не була гарантією погра Німеччини й упадок цісарства по першій війні. Чи таке саме, що сталося з Німеччиною, мало би повторитись ще й тоді, коли б Росія спровокувала нову війну та була розгромлена демократичними потугами? А воно певно повториться, як не буде передумане вже тепер.

Це є справа, яка особливо важна, коли думати про дальшу долю України та остаточне визволення українського народу з московської неволі. Про те, що малі балтійські народи повинні бути незалежними, можна часто чути і читати. Що Польща має бути незалежною, теж природне явище. Тільки коли мова про Україну та десятки мільйонів українського народу, то це далі для багатьох те саме, що Росія.

В Польщі, як пише Л. Ф. Буденц в Ню Йорк Таймс з 15 січня б. р., є при владі „генгстери", яким не повинно бути місця в Обєднаних Державах, в товаристві людей з якоюсь мораллю та честю. У цьому самому числі пише п-ні Елінор Рузвелт про Росію так, як би там жив один російський „200-мільйоновий нарід", та з додатком, що вона „любить росіян, хоч знає, що вони вдарять у всі наші слабі місця". Вона теж радіє, що хоч росіяни ще ніколи не голосували в комісіях Обєднаних Держав, якими вона проводила, але вже беруть тепер більшу участь в дискусіях в справі прав людини.

Виходило б, що тут уже не „генгстери" засідають і дебатують... Яке слабе ще розуміння Росії навіть у таких, як п-ні Рузвелт!

Далекосяжні цілі нації

Люди, жадні науки й знання, не можуть нарікати на останні послання й звіти президента та його різнородних комісій. У кожному з них поміщений не лише великий ряд фактів, які самі собою дають спонуку до застанови, але теж і повнісінько нових ідей і думок. Таким є теж і Другий Економічний Річний Звіт Президента Трумана, переданий конгресові в середу 14. січня.

У цьому звіті президент і його дорадники не обмежилися на самім звіті в тісному значенні слова, але зайшли своїми думками далеко вперед, бо вказали на цілі, які має осягнути нація в майбутності. Найближча майбутність — це біжучий 1948 рік. У ньому визріває президент три цілі, а саме: 1. стримання інфляції; 2. приділ матеріялів для управильнення продукції; 3. контролю чиншів, яку має лише продовжити конгрес. Для таких цілей президент домагається законної акції конгресу, а крім того додає від себе таку моралізуючу заввагу:

„Оця програма, якої вимагає теперішнє положення, не зменшає потреби добровільного обмеження. Це відноситься як до таких, хто продукує вироби, так і до тих, хто їх купує. Жадна програма, якої підійметься уряд, не може вдатися, коли впарі з цим нема співпраці населення, опертої на розумінні спільних небезпек і спільних цілей".

Оцей уступ не потребує ширших коментарів, бо він для вироблених людей є лише пригадкою на засади, на яких опирається діяльність зорганізованої суспільности. За те для людей, що хочуть вдуматися в завдання, яке повинна сповнити кожна нація, а з окрема сильна нація, будуть цінні думки про „далекосяжні цілі", поставлені в звіті. Про них згадує президент зовсім просто, кажучи: „Економічного зросту і постійної сили не зможуть осягнути Злучені Держави самим наладнуванням справ з дня на день. Нам треба теж скласти програму на далеку мету для таких справ, які вимагають відповідного часу для вироблення планів та переведення організації... Далекосяжні економічні програми нації повинні бути приноровлені до трьох більших цілей для збереження й розвитку наших природних багатств, щоб можна було добути капітал та вигляд на те, щоб наше багатство в людях ставало щораз більше продуктивне для праці над посиленням і більшим заспокоєнням життєвих вимог..."

Про консервування й розвиток природних багатств говорять доволі часто всілякі провідні одиниці, отже й президент. Одначе про розвиток „багатства в людях" мало чути від практичних політиків у звичайних часах. Саме тому уступ про „багатство в людях" мусить викликати цілий думки кожного громадянина. Про потребу такого багатства говорить президент оце: „Щоб піднести одиницю до найвищого практичного рівня продукції і щоб найти місце для зростаючого числа робітників, які внаслідок технологічних змін можуть відійти від масової продукції в промислі або від рільництва, нам потрібно ліпшої услуги в освіті, в плеканні здоровля й суспільнім забезпеченні.

„Для поширення освіти не треба відкладати першої допомоги, яка потрібна для елементарних і другостепенних шкіл, щоб зарадити недостачі і розміщенні шкільних потреб і учителів... Треба дати федеральну допомогу не лише на виховання, але теж і на дослідчу працю... Наші вимоги на полі здоровля не бувають заспокоєні, бо мільйони людей не всилі заплатити за достаточну медичну обслугу... Нам потрібна суцільна краєва програма для плекання здоровля, у якій містилось би забезпечення здоровля і допомога для шпиталів та осередків здоровля. Суспільне забезпечення, чи то для заплати на випадок безробіття чи для старечих пенсій, повинно бути побільшене, а оплата на них повинна бути поставлена на загальних підставах".

Останній уступ ясно вказує, на що потрібне „багатство в людях" для нації. Освіта, елементарна й вища; наукові досліди; плекання здоровля; поширення суспільного забезпечення — все те загальні приклади, для яких цілей плекається і розвивається таланти.

Доволі часто чується нарікання на надвишку освічених людей у цілому світі. Тимчасом президент найінтелігентнішої в світі нації звертає увагу на недостачу освічених сил і вказує ділянки, в яких ці сили повинні бути затруднені. Він ясно добачує недостачі в плеканні здоровля, чи хоч би в практичнім використуванні суспільного забезпечення, які походять з браку відповідних освічених сил і тому він згадує про конечність допомоги для всіх родів шкіл.

Найважніше в тому це, що оці освічені сили зараховує президент до національного багатства, яке він називає „багатством в людях".

Хто з людей українського походження схоче вдуматися в повище сказане, такий мусить признати, що зокрема нашій українській спільноті бракує оцього „багатства в людях" в кожній ділянці життя. В щоденному житті чується нарікання, або й докори, що хтось там не допильнував цеї справи, не подумав про те, або не постарався про тамте. Та, коли критикам таких недостач поставити запит, хто має це зробити, на це відповіди нема. Нема й не може бути відповіди так довго, доки ціла українська маса не подумає про своє „багатство в людях" і про належну організацію спільного українського життя, в якому такі люди були б придатні. Нова филя імміграції українського елементу в Америку може дати добру нагоду до зрілої застанови над використанням свійого „багатства в людях" і для придбання нового, а все... для далекосяжних цілей нації.

Лев Ясінчук.

Скитальці в очах австрійського соціяліста

Що душевний настрій людини визначує її діяння й вартість, це розуміє, чи бодай відчуває сьогоднішня людина мабуть на цілій земній кулі. В якому душевному розположенні живе сьогоднішній післявоєнний український скиталець в Австрії, хай схарактеризує ця випадкова пригода.

В Різдвяну ніч їду поспішним поїздом. З огляду на свята поїзд незаповнений, що тут рідкістю, місця є доволі. Подорожній старший пан, що вже сидить у переділі, запрошує мене зайняти місце при вікні напроти нього. З чемностевим зворотом у його бік сідаю на це добре місце. Переділ заповнюється проїзжими різного полу й віку. Серед густої снігової протинає поїзд нічну темряву і пнеться на альпейські верхи.

— Що ви за земляк? — питає мене згаданий подорожній, що напроти мене.

— Українець, — відповідаю.

— З Галичини?

— Так, зо Львова, може знаєте.

— Знаю; Львів прецінь належав до Австрії. Тільки ті „українці", чи властиво — русини заедно вели чомусь боротьбу з поляками. Але добре мені казав у Відні один — як ви кажете — „українець", лікар з Чернівців, що оба народи жили б у найкращій згоді, тільки, що верхівка ними крутить. Чому це властиво ведеться ця боротьба? — закінчив мій розмовник питанням свої відомости про „русинів".

— Коли вам такі інформації дав українець у Відні, то він певно вже давно відбився від Рідного Краю. Зрештою — Буковина не знала боротьби з поляками. Байки про верхівку, що крутить народом, можна було оповідати перед 50 роками, тоді коли ще нарід був мало освідомлений. Сьогодні нарід і верхівка — одне, й однаково думає та поступає. Боротьба велася за те, щоб на українській землі не було чужого народу — пана. Сьогодні нема там боротьби з поляками, бо їх стрінула така сама доля як українців, — пояснив я йому коротко історичне суперництво двох народів.

Тоді в мого співрозмовника вилізла дійсна ціль його зачіпних питань.

— Скажіть мені, — звертається він до мене, — чого ви українці сюди прийшли і то якраз на цей вузенький скравок цієї бідної австрійської землі? Недосить, що маємо в себе залоги чотирьох окупантів, але ще й мусимо удержувати 600 тисяч скитальців. Я можу, каже він, — статистично виказати вам, що всі злочини в Австрії, всю чорну торгівлю ведуть скитальці. Судівництво над ними ведуть американці, бритійці, чи французи. Австрія не має що до балакання. Ми хочемо, щоб Австрія не була ані московська, ані американська, ані французька, нехай буде дійсно вільна Австрія, а ми вже зробимо собі порядок по своєму. Австрія була перша поневолена Гітлером. Ще до того часу ми, австрійці, ставали на барикадах за демократію; ми боролися за демократію в Еспанії, а де тоді були американці, французи й ваші українці? Ви вели боротьбу з поляками... Треба думати й діяти по-людському, по - соціялістичному всі люди однакові без огляду на краску лиця, на походження, на віру. Про це я завжди говорю на своїх прилюдних виступах... В Австрії може кожний жити, що тут працює, але обідати край — ні. І з чого ті люди живуть?

Мій розмовник, в якому я догадувався соціялістичного діяча, аж захлипався в захопленні.

— Ваше поденервування не має — по моєму — твердої основи, кажу йому., Поперше — то поміж 600 тисячами скитальців є українців несповна 13 тисяч. Наш елемент, що здібний до праці, дійсно працює. В нас кравцює інженир, а громадську шевську робітню веде магістер філософії. В нас адвокат працює при вашій дорозі, чи на вирубі ліса. Інші перешколюються для інших фахів.

Ви певно читали недавно опубліковану розмову директора ІРО, де він стверджує, що 93% здібних до праці — працює. Оскільки читаю ваші часописи, то при всяких злочинах подибую німецькі прізвища. Зрештою кожний нарід має своїх добрих і злих, але в нас їх нема надмірно. Ми група зорганізована й веде себе культурно. Доказом того наші прилюдні виступи й покази поміж вами, доказом того наші власні 30 шкіл, ведені коштом бідних скитальців, де виховуємо молодь. Подруге — ми не прийшли сюди самі, але нас евакуювали, або й депортували. Подивіться на мій особистий документ, де це стверджено після урядової провірки. Щоб ви не думали, що маєте перед собою неробу, то погляньте на мою легітимацію, що я їду службово.

Мій розмовник показав з черги свою легітимацію, може на те, щоб своїм словам надати більшого значення.

З посвідки виставленої соціялістичною партією Австрії, де прохається всяку владу, щоб йому дала в потребі поміч (С. П. в Австрії має членів в уряді) я впевнився, що це дійсно соціялістичний діяч. Я звернув посвідку і продовжую:

— Ніхто з нас не хоче залишитися в Австрії. Багато вже виїхало. Але дальше на захід нам на масовий виїзд дорога заперта, особливо з французької области. Потрете — ми теж колишні австрійські громадяни, що причинилися до росту тиєї вашої попередниці, на якої тисячліття ви, теперішні австрійці, часто покликуєтеся. Мої земляки були у вас теж міністрами, професорами університету й тим подібними величинами. Коли ви кажете, що маєте золото на підклад вашої валюти, то наш нарід складав на нього також у великій мірі. Почетверте — ми вас не обїдаємо, тільки може в дрібненький частині звертаємо собі. З німецькою армією було багато австрійців, які жили з наших багатств та ще й зі собою забрали, що було цінним. Зрештою — на наше, як і на ваше удержання дають американці даром, а ви кажете собі за те платити і ми платимо нарівні з вами.

— То ви кажете, перебиває мені мій розмовник, — що німці, а в тому й австрійці зрабували ваш край; то ви тому тут їхали, бо мали переконання, що американці Австрію удержують...

— З деяких оглядів, — кажу я, — я не вжив вислову грабіж. І не тому я їхав, що мав колись переконання про американську поміч. Раз, що я сюди не їхав, тільки мене тут привезли. Дальше на захід уже не могли, бо там границя Швайцарії, над якою Гітлер не мав влади. Такі переконання я маю щойно тепер. Прецінь на оборотній сторінці моєї харчевої картки є пригадка: памятай, що 60% твоїх приділів це дар американців для Австрії. З того, що виробляє Австрія, Ми не маємо нічого. Те, що бачите на мені, воно привезене з дому. У вас навіть не прошу, бо, ви не дасьте. В боротьбі за демократію — кажу даль-

(Докінчення на стор. 3-тій).

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ"

6)

— Заспокійся, Таню, швидко дійдемо, — відповідав він. Вона брала його за руку. Він притискав в своїх сильних руках її руку і вів вперед... в весільну подорож. Візок, валізки, кравецька машина були залишені. І лишилось у них: тільки вони одні, та спалахувша в надіях молода, ясна, весняна любов.

Під час одного з відпочинків до нас підійшли червоноармійці. Розговорились про все, про домівку.

—Домівка? Яка тепер домівка! — відповів високий червоноармієць з глибоким шрамом в поперек обличчя. — Тепер дому немає. Закінчили з німцями, почнемо з американцями.

— Невже війна?

— Так говорять. А хто їх знає, чи брешуть, чи правду говорять. Коли буде потрібно, оголосять.

Піднімаючи хмари пороху, нас обігнало п'ять чи шість вантажних авт. На передньому майорів червоний прапор.

— Звідки?

— Від американців, додому!

— Виходить, і звідти вирушили.

В середині щось обірвалось. Зникла остання надія, що є ще куснік землі, куди в останньому випадку можна було б втекти, де можна було б заховатись. Але як що і там так, то іншого шляху немає.

Коваль наказав:

— Пісню, товриші! Що ж носи повисали? Швидко дійдемо. Нас чекає батьківщина! Вдома відмієтесь.

— Йди ти геть до дідька! — глухо промовив хтось Але пісню заспівали, як співали її наші батьки й діди, ідучи на сибірську каторгу.

Заспівали пісню про щасливу широку країну, в якій такі повноводні ріки; в якій розслися на мільйони квадратних кілометрів вкриті ізумрудами пахучих весняних трав, ковдри рідних лугів; про кучеряві берізки, які так тихенько шелестять своїм зеленим листом десь коло рідного села! про Катрусю, розпустившу косу і дратуючу відважного моряка; співали пісню про щастя і волю, про любов і дружбу, які завжди були такі далекі нам, такі неприступні і такі бажані.

Травневе сонечко хилилося на захід. Повітря було наповнене весняними пахощами. Німці працювали на своїх ланах, причісуючи рівними борознами виблискуючі на сонці золоті скиби зораної землі. Як і в нас, з скиби на скибу перестрибували погордливі гави, киваючи нам своїми великими дзьобами. Десь високо вгорі затихала весняна пісня жайворонка. Який чудовий світ! Природа відчувала кінець руйнуючої війни і розквітала у своїй гармонії свіжих фарб. Відчувався спокій і солодке забуття після промайнувшої бурі. Тільки люди ніяк не заспокоювались. Їхні серця все ще жорстокі і злі, а руки стискають зброю і шукають приводу вжити її.

Ізза пагорбка виринув ялиновий лісок. В ньому зупинилася група советських панцерників. Солдати, розіславши коци та ковдри, сиділи групами коло машин. Напевно, вони вже давно пили горілку. Важко уявити, який там був гармидер-шум, лайки, сміх. Якийсь молодий солдат вперто стріляв із пістоля в повішене на гілку вбрання. Кулі шматували його, лишились уже тільки шмати, а він все ще стріляв і стріляв, викликаючи дике захоплення оточуючих,.

Побачивши нас, на дорогу вийшло кілька чоловіків. В лісі затихло.

— Свежій тавар! Мітька, вибірай!

Ми зупинилися. Дівчачата тиснулись до хлопців. Той, кого називали Мітькою, п'яний з навислою на лоб чуприною, похитуючись оглянув нас всіх. Погляд його зупинився на Тані. Вона відчула його, її ноги підкосилися. Михайло міцно стиснув її в своїх руках.

— Хароша девка! Давай єє сюда — наказав Мітька.

— Відійди! — тяжко видавлюючи слова, промовив Михайло. — Вона моя жінка.

— Жана, — протягнув Мітька. — А я — герай атечественной вайни. Так что мнє тепер все жони — жони.

— Брешеш, не маєш права так говорити!

Ніна Миколаївна відокремилась від колони і підійшла просто до самого Мітьки. Він поступився, переступив з ноги на ногу.

— Ми свої люди, йдемо ми додому, ви не маєте права нас чіпати, — продовжувала Ніна Миколаївна, не пам'ятаючи себе.

Мітьку дратувало не те, що йому заперечували, а те, що йому сказали про право. Його молоде гарне обличчя здригнулося, кров'ю налилися очі.

— Как так правов нету? Кто мне їх не дал? Ти не дала, такая...А, вот я тебе пакажу правов...

(Дальше буде).

Інтерв'ю з командиром відділу УПА.

(УПС) — Поява деяких відділів УПА на терені окупованої західніми аліянтами Австрії та Німеччини викликала зрозуміле зацікавлення проблемою УПА так серед нашої еміграції, як також серед чужинців. Найбільше зацікавлення викликав сам спосіб переходу невеликих з'єднань через насичену військом Чехословаччину. Представник УПС відбув розмову з одним старшиною УПА — учасником рейдів і одержав широкі вияснення відносно боротьби УПА на Закерзонні в останніх часах. Вияснення, які відносяться безпосередньо до рейду одної невеликої групи повстанців, передаємо:

Питання: Яка причина останніх рейдів відділів УПА на захід?

Відповідь: Ці причини доволі складні. Постараюся дати відповідь. Поперше — в програмі дій УПА взагалі не останнє місце займають саме рейди. І то рейди, не тільки на українській етнографічній території, але також рейди в чужонаціональні терени. Такі рейди мають звичайно пропагандивний характер. Йдеться про те, щоб поширювати ідеї спільної революційно-збройної боротьби всіх поневолених червоною Москвою народів. Поява наших рейдуючих відділів завжди скріпляла революційну активність відносних народів та причинялася до нав'язання потрібних нам контактів. Такі рейди відбулися м. ін. на території Словаччини в 1946 році. Аналогічні рейди були заплановані також на 1947 рік. Ще в грудні 1946 року одержав я наказ приготовити відділи нашого надрайону до рейдів під оглядом виховно-політичним. Така підготовка є побіч підготовки боєво-тактичної дуже важливою річчю для успішного переведення рейду. Йдеться тут про те, щоб кожний боєць засвоїв собі спосіб вияснювання чужинцям УПА, щоб умів їм передати клич визвольно-революційної боротьби й займав відповідну поставу відносно чужонаціонального населення.

Другою причиною, що змушувала нас не засиджуватися на місці, але йти в рейди, було постепенне звужування нашої бази, тобто українського населення на Закерзонні. Разом з виселенням звідти українського населення ми тратили ще оперття, що конче потрібне повстанням, без якого вони не можуть в терені вдержатися. Тут одначе вже мушу зазначити, що незалежно від того, що вже в місяці квітні ц.р. відбулося велике виселення українського населення з Закерзоння, наші відділи існували там і діяли в терені і після того. Нпр. мій відділ пробував там майже до кінця серпня ц.р. При тому не можна забути, що це був час концентричного польського і большевицького наступу на УПА, коли всі ліси і найменші гущавини Лемківщини (села вже не існували) були вповні насичені ворожими силами. Тим не менше нашим відділам вдалось перебути той важкий час, звичайно, в безперервних боях, або під землею. В той час харчами ми були забезпечені завдяки великим, організованим нами магазинам, що існують і досі, збережені перед оком ворога. Натомість частини УПА, які були відтиснені від своїх магазинів, помагали собі тим, що висилали свої відділи здобувати харчі в сусідніх з нами районах УРСР. Цікаве при тому, що ограблені большевиками українські селяни в районах УРСР давали їм з радістю свою піддержку та запрошували їх оставати в них, дарма, що ці ж селяни прохарчовували стало тамошні відділи УПА.

Останнє велике виселення українського населення мало відбутися в березні 1947 р. В зв'язку з акцією переселення варшавський уряд кинув на Лемківщину цілу другу армію. Тоді ж на цілому відтинку Лемківщини розгорілися завзяті бої між відділами ВП (польського війська) та УПА. В одному з боїв паде, як відомо, польський міністер ген. Сверчевський. В зв'язку зі смертю Сверчевського акція переселення припізнилася і відбулася щойно в часі між 28. IV. а 2. V. 1947 р. Негайно потім приходить потрібне порозуміння між СССР, Чехословаччиною і Польщею і сконцентрований наступ польських і совєтських сил на наші відділи на Закерзонні. Коли взяти до уваги те, що порозуміння підписала також Чехословаччина, треба було очікувати також акції чехословацьких військ. Ми знайшлися в свого рода трикутнику смерти. Треба було негайно діяти і знайти вихід із ситуації, прорвати залізний обруч, яким нас щораз більше стискав ворог. В тій ситуації головні збройні сили нашого надрайону форсують Сян і пробиваються на схід. До кількох днів від їх відмаршу дістаємо від них повідомлення, що вони зв'язалися з відділами УПА в Галичині. Інші частини дістають доручення перейти словацький кордон. Вихід в рейди відбувся пляново, оскільки на це дозволяли умови боротьби. Найскорше вирушили відділи надрайону П., що діяли на північ від нас. Дня 2. VIII. ц.р. ми одержали доручення йти в рейд. В наслідок тієї постанови я на чолі свого відділу перейшов словацьку границю дня 23. VIII. 1947 р.

Питання: Який був маршрут вашого відділу?

Відповідь: В ситуації, яка заіснувала, тяжко було визначити якийсь наперед обдуманий маршрут. Кожний командир відділу одержав вільну руку, кудою йому провадити свій відділ. Були очевидно передбачені всі можливості, так відносно дороги, як і цілей. Побіч основних завдань кожного рейду УПА на чужій території, як одна з евентуальностей, передбачувалося також перехід на територію, опановану західніми аліянтами, хоч ми й не знали, яке буде їхнє ставлення до нас. Коли ми перейшли границю біля села Чертіжне, пов. Межилаборці, я старався пробитися скоро вглибину Словаччини, беручи до уваги те, що в прикордонній полосі буде найбільший натиск ворога. Наш рейд тривав дослівно два з половиною місяці. За той час ми пройшли Пряшівщину і середню Словаччину та подалися під Високі Татри, перейшли попід Кріваном на Малу Фатру. Дальший маршрут йшов через Яворніки, Преров, Простєєв, Требіч аж до Влтави... Напроти Лінцу перейшли ми чесько-австрійську границю, і пішли на південь. Не маючи змоги переправитися через Дунай, звернули знову на захід і ніччю з 6. на 7. листопада перейшли австро-баварський кордон.

Питання: Які перепони мали ви до переборення в дорозі?

Відповідь: Перепони були двоякового рода: В першу чергу ворог, а потім природа. Завдяки тому, що наш відділ був невеликий, ми мали змогу скоро порушуватися в кожному терені та зручними маневрами оминати місцевості в безпосереднє сусідство з ворогом. Проте тепер, коли я маю змогу порівнювати нашу дорогу із дорогою деяких інших груп, які пробилися до Баварії, приходжу до переконання, що ми мали виїмкове щастя, бо за цілий час тільки один раз ми були під сильним ворожим обстрілом. Це мало місце вночі коло Попраду при переході через гостинець, обсаджений військом. Обстріл був дуже нецільний, власне з уваги на нічну пору. З тієї також причини не було й погоні ворога. Сильно обсаджені військом терени між ріками Вагом та Гроном (Малі Татри) ми обійшли, подавшись дальше на північ

Дальшу перешкоду творили передусім ріки. Для нас найтруднішою справою була переправа через ріку Мораву. Тут усі мости та переправи були обсаджені військом або поліцією. Нам одначе вдалося перейти якимсь старим забутим мостом, біля одного міста, очевидно після переведення докладної розвідки. Цей перехід відбувся, як зрештою і цілий майже марш, ніччю. Тоді також був одинокий випадок, що ми в часі походу зайшли в місто. Деякі групи мали таких випадків більше, а одна група побувала навіть в Братиславі. Ваг, що для других груп, які проходили більш на південь, був поважною перешкодою, для нас не представляв більшої перешкоди, тому що ми переходили його в горішньому бігу. Відносно легко обійшлося нам також на Влтаві. Натомість Дунаю, як я вже зазначив, не вдалося нам сфорсувати.

Як я вже сказав, такий щасливий перебіг нашого рейду ми завдячували передусім тій обставині, що нас не було багато та що ми вбільшості проходили терени, на яких населення ставилося до нас прихильно та часто інформувало про станиці поліції та сконцентровані відділи військ. Інші наші відділи, що проходили іншими теренами, та були змушені довше задержуватися нпр. на Мораві, мали досить високі втрати. При тому вони звертали на себе більшу увагу, тому що в них було більше людей.

Питання: Як виглядав ваш контакт з населенням?

Відповідь: Населення головно в східній Словаччині було вже приготоване і так сказати б „виховане" попередніми рейдами ще з минулого року. Про нас знала вже ціла Словаччина. Ставлення словацьких селян до нас було прекрасне. Вони дуже радо давали нам харчі та потрібні інформації, явно співчуваючи не тільки нам, але й нашій справі. Нерідко ставили нам пропозиції остати серед них на цілу зиму. Словаки дуже радо брали від нас нашу інформативну літературу, а деколи навіть показували нам наші листівки та видання, що їх вони одержали від рейдуючих в минулому році відділи УПА. Словацьке населення дуже добре зорієнтоване про наші цілі та завдання та про ідейний зміст боротьби УПА. Нпр. в одній розмові словак пояснював, що вони піддержують не тільки як українських борців за свободу, але також як тих, що борються і за їхню незалежність, тобто за волю словацького народу, бо, мовляв він читав у наших виданнях гасло: „Свобода народам і людині".

До сіл ми заходили для проведення інформативно-політичних акцій, а також очевидно для здобуття харчів. Це робили ми в той спосіб: Вечером заходили на край села та інформувалися про евентуальне розташування ворожого війська. Коли було безпечно, то ми заходили і в глибину села. Після вияснення, хто ми, селяни, дуже радо давали нам харчі. З випадками відмови стрінулися ми щойно на Мораві. Тут виринула ще інша трудність. Села тут великі й сильно скупчені, на подобу містечок, електрифіковані, з густою телефонною сіткою, положені при битих шляхах. Такі села ми мусіли оминати, бо дуже скоро подавались відомості про нашу появу і звичайно наспівала погоня. Через те доводилось нераз і голодувати, однак не довше, як день-два. З правила ми ночували в лісі. Одинокий раз ми заночували в німецькій стодолі над Дунаєм.

Питання: Як ви були озброєні та яким користувалися видом?

Відповідь: Я, як командир, мав тільки коротку зброю та гранати. Інші друзі були озброєні автоматами або крісами та ручними гранатами. Кожний з нас мав більший запас амуніції. Однострої мали ми німецькі, польські, а навіть американські (здобуті на поляках). Словами давали нам також радо частини убрання на місце тих, що знищились по дорозі. Це особливо відносилося до взуття. З інших речей ми мали: наплечник, білля, сірники, ігли, нитки, шило, дратва, ножиці, машинка до стриження і прибори до голення, компас та дві карти. Велику прислугу давали нам військові похідні палатки, походження німецького, польського і мадярського, з яких ми будували шатра для нічлігу в дощовий час. Дуже важною річчю був компас, який помагав нам орієнтуватися в бездорожному терені. Вправді бували випадки, що деякі відділи затратили в дорозі компаси, але мимо того прекрасно орієнтувалися в терені. Багаторічний побут в лісі сильно загострює орієнтаційний змисл і людина починає орієнтуватися інстинктово, як звір. Це очевидно не звільняє від обов'язку дбати про свій людський вигляд. І ми серед найважчих обставин про це дбали. Американці були дуже здивовані, коли побачили нас свіжо пострижених і побритих. Вони ніяк не хотіли вірити, що це ми самі стриглися в лісі. Переконав їх щойно річевий доказ — машинка до стриження.

Скитальці в очах австрійського соціяліста

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ше — брали й українці участь. У нас починається ця боротьба в 48-му році минулого століття, коли ми вже її втратили були. Боротьбою за „еспанську демократію" нема причин чванитися; зрештою й наші соціялісти збирали на неї гроші. В гітлерівських концентраційних таборах сиділи не тільки деякі австрійці, але й українці; маємо їх доволі й між нами. Боротьби австрійців з Гітлером не можна узагальнювати. Факти це дають права на це. От, на днях відбувався судовий процес проти бувшого австрійського підполковника поліції Інсбруку, який арештував деяких проти-гітлерівсько настроєних поліційних урядників. І ці урядники зізнавали в суді, що по дорозі в тюрму маса народу на них плювала, обкидала лайками а то й побивала. Видно, що маса не була така свята та божа. Попяте — до вашої внутрішної боротьби не вмішуємося, але бажаємо вам сповнення ваших політичних побажань.

Коли я вже дірвався до голосу, то не попускаю. Використовую нагоду й хочу висловити те, що наболіло.

— Модерна людина — кажу — потребує для свого життя, що могло б відрізнити її від тварини, не тільки самої їжі і деякої дози матеріяльних достатків, але й деяких духових цінностей, з яких основними були б ті, що їх проголосила вже старинна філософія: **правда, добро, краса,** а новіша людина попереджує їх ще й поняттям **віра.** Очевидно, що без мінімального заспокоєння матеріяльних потреб, людина не може жити, але без духових цінностей скотилась би людина до тваринного стану. За повищі цінності стелиться гори людських трупів, спливали ріки благородної крови. Модерна людина вважає всі ті поняття за свої, голосить їх, вимагає їх самолюбно для себе, але не здобувається на стільки сили волі, щоб їх признавати і для відмінної групи. В такому егоїстичному наставленні коріниться поневолення, визиск однієї групи, одного народу іншою групою, чи іншим народом; в тому причина ненависті поміж народами, що потрясає ними такими катаклізмами — як війна.

У ваших замітах проти українських скитальців теж особливо вражає одне: ви говорите, що треба думати по-людському (меншліх), по-соціялістичному, голосите гуманість у відношенні до всіх народів, а відмовляєте нам основного людського права — азилю і заповідаєте, що зробили б з нами порядок посвоєму. І в цьому я не добачую ані щирості, ані логіки, ані примітивної послідовності.

Мій соціяліст трохи змітигувався і почав дещо злагіднювати. Він не є проти тих, що працюють. За працю він уважає не тільки чорноробочих, але й занятих інтелігентів — лікарів, учителів та інших.

Наша розмова припинилася. Я мовчав, удаючи, що сплю, хоч сказане нуртувало в мені до ранку. Коли я вже ладився висідати, мій соціялістичний діяч уважав за потрібне відізватися знов до мене.

— Не беріть за зле нашої розмови. Але так, як я сказав, думає 99% австрійців.

— Нічого не вадить. Мій життєвий досвід збагатився одним ствердженням. Я знаю про те, що так думає австрійська маса, а тепер переконуюся, що так само думають і демократи — соціялісти. Тому, — кажу я — у своїх дописах до американського демократичного денника часто травестую вислів Ціцерона, так зрештою як і ви. Тільки ви травестуєте: „а все таки — націоналістичну молодь Австрії треба амнестувати", а я травестую: „а все таки дорогі земляки, робіть усе можливе, щоб нас найшвидше відти забрати".

М. Філомеля.

Закарпатець оповідає

А п'ятої днини: „Чи багато маєш грошей дома..."

А п'ятої днини знову допитували мене і знову питали...

Після того один майор, капітан і лейтнант пішли до другої кімнати і засудили мене на 20 років за те, що, мовляв, маю союз із бандерівцями. Вичитали мені свої закони, і я мусів підписати той присуд.

А потім прийшов лейтнант, котрий усе заходив де мене додому напиватися без грошей горілки, і нібито дуже засмутився, що мене засудили на 20 років.

Коли ми лишилися вдвох у тій канцелярії, каже він мені:

— Може б я спробував тебе якось ослободити?

А я:

— Рятуй мене, чоловіче!

А він:

— А чи маєш дома много рублів?

— Та щось там маю, — кажу, — тисяч із вісім.

А він:

— А купиш мені шинелю, штани і фуфайку?

У нього, бачите, як п'яний був, все те покрадено.

— Куплю, — кажу.

А він:

— А будеш мені помагати бандерівців ловити?

Думаю нехай побіцяю, аби вратував, а там уже якось буде...

Та й знов одповідаю йому:

— Буду...

І коли уздили ті, що судили мене, то оцей мій лейтнант зачав з ними говорити, що він потребує мене собі, що я буду помагати йому бандерівців ловити.

І ті судді на те пристали. Але дали мені завдання, що коли я налапаю 20 бондерівців, то буде мені усе прощено.

І ввечорі пустили мене на волю...

Через кілька там день приходить до мене лейтнант-енкаведист, що я йому вісім тисяч за ратунок оддав. Приходить та й каже:

— Так помагай тепер мені бандировців ловити, тих що по лісах ховаються.

То я одмовляюся то тим, то цим. Зараз бо ніколи, ось треба швидко стайні докінчити, або ще щось, а тоді вже, мовляв, піду...

Отож він ходить до мене, а я відтягаю.

Одтягав я, одтягав — аж бачу, що вже не можу далі. Вже бо мій лейтнант зачинає, наче той вовк, прикро на мене зпід лоба поглядати. Мушу з родиною тікати, щоб не пропасти.

Але куди ...

Лиш до Чехів!...

Чеський уряд нам, закарпатцям, сказав, що нічим помогти нам не може, бо вже наш закарпатський уряд підписав Закарпаття до Росії. Та хто мав добрі документи, що він словак, та подавав ті документи до Праги, то того приймали. І щось із німецьких господарств давали, аби робив...

Отож, як оддав я вісім тисяч рублів тому своєму лейтнантові, то помалу й непримітно зачав виробляти на себе та на свою родину добрі документи, що ми, мовляв, словаки. А мій батько таки писався, що він народности словацької, то мені це й на руку!

Виробив командировку, що з жінкою допроваджую діти до шпиталю, до Ужгороду, та вночі з дому й утік з жінкою та трьома дітьми...

Мусів був 300 кілометрів їхати поїздом та й дістався до підграниччя. А там знайшлися ще ті хлопці-холостяки, що утікали до Чехів, і ми пішли разом.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІНЕАПОЛИС, МІНН.

Спільними силами!

Вже нераз приходилось американським українцям ставати в обороні свойого народу на його рідних землях.

Сьогодні український нарід як ніколи потребує тої оборони тому, що всі українські землі знайшлися в руках найгрізнішого ворга не тільки самих українців, але цілого культурного світу.

Щоби дати потрібну поміч, таку, якої сьогодні вимагає від нас наказ часу, то між нами не сміє бути ані одного українця, який не стояв би в зорганізованих лавах одного українського фронту.

Хай Панамерикансько-Українська Конференція, як також останній зїзд українців на еміграції в Европі, будуть взірцем для всього українського загалу.

За таким прикладом іде місто Міннеаполис, і так 29. грудня 1947 відбулися спільні збори всіх організацій церкви св. Константина і церкви св. Михаїла для влаштування демонстрації, якої ціллю була лояльність Америці й признания урядові за його стійку політику проти Росії, а тим самим протест гноблення і винищування українського народу. Дальшою ціллю буде дати моральну і матеріяльну поміч П. А. У. К.

В ту найтяжчу хвилину прямуймо спільними силами і одним спільним фронтом твердо і непохитно до спільної мети.

Т. Д.

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Дня 20. листопада відбулося в нашій громаді Листопадове Свято. Рано була Служба Божа в церкві, де на середині уставлено стрілецьку могилу. На могилі склали два свіжо прибувші з скитальщини хлопці терновий вінець, на котрім серед дубових листів виднів колючий дріт і Тризуб, сплетений з нього. Цей дріт заступав цим разом місце традиційної тернини. Церква була переповнена ущерть, як ще ніколи дотепер. Це мабуть тому, що вже прибула з війни молодь, прибули свіжі імігранти зі скитальщини, а серед оживлених почувань до рідної справи оживає й бажання брати участь в народних святах. Крім того безупинна агітація комуно-большевиків тепер притахла, отже менше перешкоди в улаштуванні свят.

У церкві після Служби Божої відправив панахиду за поляглих героїв о. Володимир Каськів, при чім згадав про ідею, звязану з Листопадовим Днем і про її найновіших підтримувачів, Українську Повстанську Армію на українських землях. Збірка підчас панахиди принесла $86. На кінець відправи хор відспівав „Живи Україно" а підчас цілування хреста приявні переходили попри могилу, наче б це було „послідне цілування".

Святочний концерт відбувся в церковній залі в год. 4 зполудня. Вступну промову виголосив о. Каськів і на його зазив приявні встали на знак пошани для поляглих героїв. Хор співав під управою молодого диригента Мирослава Желехівського, почитаючи свою програму від американського гимну. Відтак пішли композиції М. Гайворонського, О. Ступницького, Ярославенка. В другій частині виступив мужеський хор під проводом того самого диригента. Члени хору це вже молодь тут вихована. Хор добре зіспіваний і має славу в цілій околиці. Низка пісень, виконана хором, діждалася належного признання.

Святочну промову виголосив Микола Давискиба. Він перейшов історію визвольної боротьби українців, починаючи з Першого Листопада до сьогодні і покінчив окликом на честь УПА.

Народні мелодії, під заг. „Звуки України" на скрипці віддав Володимир Мельник, при фортепіяновім акомпаніяменті пані Ірини з Желехівських Конасевич, з Провіденс, Р. Ай. Декламації школярів, Зіни Миговал і В. Хомина, були належно підготовані й виконані добре. Додатково про Повстанську Армію реферував Осип Костецький, свіжо прибувший з Европи, а поему про УПА виголосив його брат Теофіль. Оба вони, при допомозі свого вуйка Г. Костецького, відспівали вязанку пісень про УПА і її героїв. Спомини про молодих борців викликали належне співчуття серед приявних, яке виявилося в рясних сльозах.

Після промови о. В. Каськова про долю скитальників і УПА, переведено збірку, яка принесла $42.

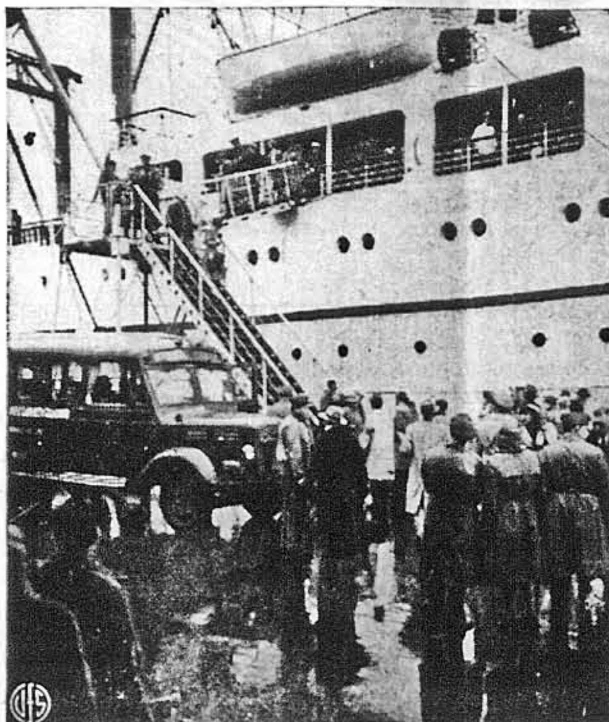
Третю частину програми виповнив церковний молодечий хор, відспівавши композиції Сорочинського, Бортнянського, Лисенка і Гайворонського. Хор був добре підготований, отже його продукції під проводом студ. консерваторії М. Желехівського випали поправно.

Треба згадати, що наша церковна громада при православній церкві це єдина, яка в Бостоні дбає про підтримування народного життя, як про це сказав на кінці концерту М. Козулькевич, предсідник тов. „Запорозька Січ". Дохід з концерту, разом зо збірками приніс біля $200, а після оплати видатків, решта буде відослана на призначену ціль. Концерт, як звичайно, покінчено українським гимном.

М. Давискиба.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Г. — Чи ви читали в якій американській газеті, щоб вона вияснила комусь, чому його вірша не друкують? Відкидують і не друкують в такий самий спосіб теж і статті, хоч це ще не означає, що статті злі, бо можуть бути інші причини, чому газета чогось не друкує. Ми не кажемо, що Ваш вірш злий. Як самі знаєте, того роду вірші містять інші наші газети, так це повинно вистачити.

ЯПОНІЯ ОЖИВАЄ. — До війни Японія мала великі доходи з численних туристів, що відвідували цю країну. Дня 28. грудня м. р. завитав до порту в Йокагамі американський корабель „Президент Монро", що обїзджає світ з туристами, чим розпочав поновнений туристичний рух теж і в Японії, бо пасажири оглядали теж частину і цеї країни.

МІЖНАЦІОНАЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ ДП У ФРАНКФУРТІ.

(Комунікат).

За ініціятивою Міжнаціонального Центрального Комітету ДП його представник проф. М. Ветухів 25 листопада ц.р. скликав у Франкфурті конференцію представників ДП від усіх національностей для виборів Обласного Комітету з осідком у Франкфурті. На конференцію прибули 27 представників від таких національних груп: білорусів, естонців, лотишів, литовців, поляків, українців та югославів.

Конференцію відкрив голова Об'єднаного Міжнаціонального Комітету ген. Попович (югослав'янин), який привітав збори і побажав успішної співпраці в напрямі взаємного порозуміння всіх національностей.

Далі проф. М. Ветухів виголосив промову англійською мовою, розповівши про працю міжнаціонального комітету ДП за минулий час і про завдання обласних комітетів, а зокрема франкфуртського, що матиме специфічне значення, обумовлене місцем положення його.

У жвавій дискусії представники всіх національностей підтримали ініціятиву Міжнаціонального Комітету і погодились на створення Обласного Комітету у Франкфурті. До складу його увійшли ред. Грабік—голова (поляк), заступник п. Гріголайтіс (литовець) і п. Маркович (югосла'вянин); м-р Ю. Стефаник ген. секретар (українець). Члени комітету: п. Тамарув (естонець), п. Матеус (лотиш), д-р Сморщок (білорус).

Нововибраний голова комітету подякував зборам за довір'я і закликав усіх присутніх до тісної співпраці з Комітетом в майбутньому.

БРИТАНІЯ ДОГОВОРОМ ГАРАНТУЄ ОБОРОНУ ІРАКУ.

Дня 15 січня в місті Портсмут секретар закордонних справ Великої Британії, Ернест Бевин, підписав двадцятирічний договір з Іраком, на підставі якого Британія дає цій орієнтальній країні всі політично-оборонні гарантії. На підставі цего договору Британія задержує в Іраку право користування двома великими повітряними базами, які залишаються власністю Іраку. Передбачується тісну військову співпрацю між обома країнами та гарантується повну політичну суверенність Іраку. Британія зобовязується під кожним оглядом забезпечити армію Іраку відповідним військовим вирядом, а на випадок війни зобовязується дати Іракові всю потрібну допомогу. Бевин заявив, що цей договір є тільки першим кроком в цілій серії договорів, якими унормується традиційну приязнь Британії з цілим арабським світом. Тількищо підписаний британсько-іракський договір вважається політичною подією першої ваги і не залишається жодного сумніву, що це є тільки перший крок у важливій і широкій стратегічно-оборонній системі не тільки орієнту, але й цілого світу проти зростаючої загрози большевицького імперіялізму. Найважливіша точка договору постановляє, що „на випадок, якщоб одна з високих договірних сторін була втягнена у війну, або якщоб їм загрожували ворожі дії, Його Величність Король Іраку просить Його Британську Величність ввести до Іраку негайно всі потрібні сили всіх родів зброї та дати Його Британській Величності на території Іраку всі удогіднення та допомогу, яка буде в його силі, включно з користуванням залізницею, ріками, портами, аеродромами та іншими лініями комунікації на тих самих фінансових засадах, які прислуговують збройним силам Його Величности Короля Іраку".

ФРАНЦІЯ ГОТОВА ПОГОДИТИСЯ З ЕСПАНІЄЮ

В дипломатичних колах в Парижі вважають, що Франція готова закінчити ненормальний стан в стосунках з Еспанією та негайно почати докищо таємні переговори з представниками теперішнього еспанського уряду ген. Франка в справі відкриття кордону між обома країнами та навязання звичайних політичних і господарських добросусідських відносин, дотеперішня відсутність яких приносила багато шкоди обидвом країнам, головно в господарській ділянці. Міністер закордонних справ Франції, Жорж Бідо, мав вибрати молодого графа Пієра де Шевіньє з Популярно-републиканської партії на свого спеціяльного посла до Мадриду, куди він мав би виїхати вже швидко. Звертається увагу, що після того, як комуністів виключено з французького уряду та як стосунки між Францією і Совєтським Союзом сильно загострилися серіозно облегчить Франції наладнання нормальних відносин з Еспанією, чого домагаються прикордонні південні области Франції.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА В ІМПЕРІЯЛІСТИЧНИХ ТЕНЕТАХ БОЛЬШЕВИЗМУ.

У звязку з підготовкою Совєтського Союзу до нової імперіялістичної війни, Кремль намагається повязати всіх своїх сателітів сіткою договорів про „взаємну допомогу", які на випадок війни їх всіх автоматично переміновували б в гарматнє мясо для Сталіна. Існуюча вже сітка договорів між поодинокими балканськими країнами, з Чехословаччиною і Польщею включно, передбачувала таку „взаємну допомогу" на випадок війни з Німеччиною, або її союзниками. Це обмеження мало б бути скасоване і „взаємна допомога" мала б бути поширена і звернена не тільки проти „Німеччини та її союзників", але й проти всіх інших країн з якими Совєтський Союз чи один з його сателітів заплутався б у війну. Цю зміну намагається Кремль перевести тепер в договорі, який мотається між Болгарією і Чехословаччиною, що найменше подобається самим Чехам, які, не зважаючи на конюнктуральну большевизацію країни, все ще тяготіють до Заходу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. Ѳ. Николая, від. 369, відбудуться в неділю, 25. січня, в год. 6. ввечір, в гали цирковніь. Просимо всіх членів прийти і покінчити раз із виборами. Обовязком є кожного члена прийти і заплатити місячну вкладку. Є також інші справи до вирішення. — Секр.

ВЕСТ ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Річні збори Тов. Згода, від. 62, відбудуться в неділю, 2. січня, в годині 3. пополудні, в домі секретаря, 6009 Yocum St. Кожний член повинен прити, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1948 рік. Просимо привести з собою нових членів. — Уряд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 14. січня 1948 року помер у 56. році життя

СТЕФАН АРТИНЮК,

довголітний член Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 265 У. Н. Союзу в Майнерсвіл, Па.

Покійний походив з села Пурівка, пов. Скалат. Західна Україна. Полишив у смутку жіну Марію, дві дочки, два сини, два зяті, одну невістку і три внуки.

Похорон відбувся з церкви св. О. Николая на цвинтар св. О. Николая в Майнерсвіл, Па. — В. Й. П.!

Й. Козюбка, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ПЕТРО ТРУСЯК
син Теодора Трусяка, з села Вапівці, пов. Перемишль, пошукує вуйка, **АНДРІЯ ТРУСЯКА**, який в останніх роках перед війною жив в околицях Ню Йорку. Відомості прошу слати на адресу:
Aschaffenburg, Pionier Kaserne,
D. P. Camp, Germany, U. S. Zone

АНТІН ЯРЕМА пошукує свойого вуйка **ІВАНА КОМАРНИЦЬКОГО**, з повіту Турка, Галичина. В 1939 році старався забрати до Америки. Я зараз знаходжуся на скитальщині в Німеччині в американській зоні. Рівнож пошукую свою тету, мойого батька сестру. Тепер її прізвище по чоловікові **БАНДУРА КАТЕРИНА**. жила в Нюарку. Вона походить зі Старого Самбора. Є сестрою Стефана Яреми. Прошу зголошуватись на адресу до Канади:
Mrs. KSENIA WIGELUK,
2234 Louis Avenue,
Windsor, Ontario, Canada.

ТАРЗАН, ч. 1766. Щораз ближче.

Підскакуючи з радості з причини виздоровлення Джени, мала малпочка забула за небезпеку.

На прохання Джени Тарзан пішов за терням і волокном, щоб Джена могла шити...

...і краяти одяг Тарзановим ножем.

Щораз ближче й ближче приводила доля збиранину до притулку Джени.